

Utlåtande 2008:156 RI (Dnr 325-4787/2007)

Brottsofferjour för hemlösa

Motion av Stefan Nilsson och Mats Lindqvist (båda mp) (2007:39)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motion (2007:39) av Stefan Nilsson och Mats Lindqvist (båda mp) anses
besvarad med vad som anförs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

I en motion (2007:39) från Stefan Nilsson och Mats Lindqvist (båda mp), yrkas att kommunfullmäktige beslutar att Stockholms stad ska starta en brottsofferjour för hemlösa. Motionärerna anger att många hemlösa har dåliga erfarenheter av polisen och vakter. Motionärerna menar även att hemlösa är i en extra utsatt social position och därför inte har förtroende att vända sig till polisen. En särskild brottsofferjour inriktad mot hemlösa skulle kraftigt underlätta för hemlösa att få en snabb myndighetskontakt och skulle även enligt motionärerna automatiskt utveckla en speciell kunskap om hemlösas situation.

Beredning

Ärendet har remitterats till socialtjänstnämnden, stadsdelningskontoret, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd.

Socialtjänstnämnden anser att ett förstärkt stöd till hemlösa som varit utsatta för brott bör utvecklas inom befintliga verksamheter. Idag finns många aktö-

rer som möter hemlösa och därmed finns också en hög kompetens inom området. Det behövs inte fler aktörer, däremot behövs en förbättrad samverkan mellan aktörerna samt en kompetensutveckling bland dem som möter hemlösa brottsoffer.

Stadsledningskontoret anser att ett förstärkt stöd till hemlösa som varit utsatta för brott bör utvecklas inom befintliga verksamheter. Idag finns många aktörer som möter hemlösa och därmed finns också en hög kompetens inom området.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd anser att förekomsten av såväl ett centralt beläget medborgarkontor som en uppsökarenhet för hemlösa samt lokala insatser väl tillgodoser det behov som avses i motionen.

Östermalms stadsdelsnämnd anser att hemlösa personer i staden bör kunna få föreslaget bistånd via idag redan befintliga verksamheter, t.ex. socialtjänstförvaltningens enhet för hemlösa, samt de ambulerande uppsökare som arbetar inom staden.

Mina synpunkter

Hemlösa kan idag via flera olika instanser få hjälp med att polisanmäla brott. I december 2006 initierade jag via ett förvaltningsuppdrag till socialtjänstförvaltningen en ny inriktning i arbetet mot hemlöshet. I det uppdraget berörs vissa av de aspekter som även behandlas i detta ärende. Bland annat satsas det stora pengar på kompetensutveckling av personalen och hela stadens arbete med de hemlösa ses över för ökad samverkan och utbyte samt utveckling av kunskap. Arbetet med att möta denna svårt utsatta grupp ska utvecklas inom ordinarie verksamhet och/eller hos någon av de frivilligorganisationer vi samarbetar med. Jag utgår dessutom ifrån att de eventuella brister som idag finns fångas upp och åtgärdas i det utvecklingsarbete som just nu genomförs i stadens verksamheter för hemlösa.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2007:39) av Stefan Nilsson och Mats Lindqvist (båda mp) om brottsofferjour för hemlösa.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Carin Jämtin* (s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. motion (2007:39) av Stefan Nilsson och Mats Lindqvist (båda mp) anses besvarad
2. de förslag till förbättringar som socialtjänstförvaltningen föreslår i sitt tjänsteutlåtande i ärendet, daterat 2008-03-31, inleds under verksamhetsåret 2008
3. därutöver anföras följande:

Ett förstärkt stöd till hemlösa som varit utsatta för brott bör utvecklas inom befintliga verksamheter. Idag finns många aktörer som möter hemlösa och därmed finns också en hög kompetens inom området. Inom frivilligsidan finns fem lokala brottsofferjourer i Stockholms stad, vilka samtliga stöds ekonomiskt av staden. Därutöver finns kvinnojourer och mansjourer som stöttar sina respektive grupper, även dessa med ekonomiskt stöd från staden. Många hemlösa besöker också olika dagverksamheter särskilt riktade till hemlösa; verksamheter som drivs av bland annat Frälsningsarmén, Stadsmissionen, Ny Gemenskap och Convictus, där det också går att få stöd.

Det behövs en förbättrad samverkan mellan aktörerna samt en kompetensutveckling bland dem som möter hemlösa brottsoffer. Ett kompetensutbyte bör ske där de lokala brottsofferjourerna utbildar socialtjänsten, landstinget och frivilligorganisationer inom sitt kunskapsområde. Vidare bör socialtjänsten utbilda brottsofferjourerna inom området hemlöshet. De olika aktörerna blir på så sätt mer medvetna om varandras ansvarsområden och kompetenser, vilket underlättar samarbetet.

En ökad samverkan gentemot polisen är också önskvärd. Sedan ett par år finns ett par kontaktpersoner inom ett tre närpolisområden, som socialtjänsten tar kontakt med i frågor gällande hemlösa personer. Något liknande skulle kunna finnas inom de lokala brottsofferjourerna, dvs. en kontaktperson som myndigheter och föreningar kan ta kontakt med för att få information hur man ska gå till väga i de enskilda fallen.

Denna förstärkta samverkan inklusive kompetensutbytet bör samordnas av socialtjänsten. En fråga som inte är berörd i ärendet är vad som kan göras för att hemlösa i mindre grad utsätts för brott. Även denna fråga kan tas upp i exempelvis kunskapsutbytet mellan de olika aktörerna.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2007:39) av Stefan Nilsson och Mats Lindqvist (båda mp) anses besvarad med vad som anförs i utlåtandet.

Stockholm den 10 september 2008

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Tomas Rudin, Roger Mogert, Teres Lindberg* och *Malte Sigemalm* (alla s), *Emilia Hagberg* (mp) och *Inger Stark* (v) med hänvisning till reservationen av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

I en motion (2007:39) från Stefan Nilsson och Mats Lindqvist (båda mp) yrkas att kommunfullmäktige beslutar att Stockholms stad ska starta en brottsofferjour för hemlösa. Motionärerna anger att många hemlösa har dåliga erfarenheter av polisen och vakter. Motionärerna menar även att hemlösa är i en extra utsatt social position och därför inte har förtroende att vända sig till polisen. En särskild brottsofferjour inriktad mot hemlösa skulle kraftigt underlätta för hemlösa att få en snabb myndighetskontakt och skulle även enligt motionärerna automatiskt utveckla en speciell kunskap om hemlösas situation.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till socialtjänstnämnden, stadsdelningskontoret, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd.

Socialtjänstnämnden

Socialtjänstnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 april 2008 att hänvisa till socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på motionen.

Reservation anfördes av Karin Rågsjö (v) och Abdo Goriya m.fl. (s), *bilaga 1*.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 31 mars 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att förslagsställarna lyfter fram en viktig fråga, om hemlösas utsatta situation och den ökade risken för dem att bli utsatta för brott. Ett annat problem är att hemlösa som utsätts för brott alltför sällan anmäler dessa. Förvaltningen är enig med förslagsställarna om att det vore önskvärt att förbättra stödet till hemlösa så att de vill och kan anmäla brotten.

Socialtjänsten har enligt socialtjänstlagen (SoL 5 kap 11§) skyldigheter gentemot brottsoffer. I lagen framgår följande:

"Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Socialnämnden skall särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Socialnämnden skall också särskilt beakta att barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna är offer för brott och kan vara i behov av stöd och hjälp."

Hemlösa har som andra rätt att söka stöd för sina behov via socialtjänsten i Stock-

holm, genom sin stadsdelsförvaltning eller på Enheten för hemlösa. Detta gäller även om de önskar stöd för att anmäla ett brott. Hemlösa kan också via personal där de bor (härbärgen, stöd- eller omvårdnadsboenden), uppsökarenheten och medborgarkontoret för hemlösa få stöd för att bland annat polisanmäla brottet. Hemlösa kan också via sina kontakter med sjukvården, i första hand Hållpunkt och S:t Göranssteamet, söka stöd och hjälp.

Inom frivilligsidan finns fem lokala brottsofferjourer i Stockholms stad; Farsta, Skärholmen, Spånga-Kista, Stockholms innerstad och Västerort, vilka samtliga stöds ekonomiskt av staden. Brottsofferjourerna är till för alla som önskar stöd, råd och hjälp och som är brottsoffer, anhöriga eller vittne till brottet. Därutöver finns kvinnojourer och mansjourer som stöttar sina respektive grupper, även dessa med ekonomiskt stöd från staden. Många hemlösa besöker också olika dagverksamheter särskilt riktade till hemlösa, verksamheter som drivs av bland annat Frälsningsarmén, Stadsmissionen, Ny Gemenskap och Convictus. Här går det också att få stöd.

Förvaltningen anser att ett förstärkt stöd till hemlösa som varit utsatta för brott bör utvecklas inom befintliga verksamheter. Idag finns många aktörer som möter hemlösa och därmed finns också en hög kompetens inom området. Det behövs inte fler aktörer, däremot behövs en förbättrad samverkan mellan aktörerna samt en kompetensutveckling bland de som möter hemlösa brottsoffer. Förslagsvis kan ett kompetensutbyte ske, där de lokala brottsofferjourerna utbildar socialtjänsten, landstinget och andra frivilligorganisationer inom sitt kunskapsområde. Vidare kan socialtjänsten m.fl. utbilda brottsofferjourerna inom området hemlöshet. De olika aktörerna blir på så sätt mer varse varandras ansvarsområden och kompetenser, vilket underlättar samarbetet.

En ökad samverkan gentemot polisen är också önskvärd. Sedan ett par år finns ett par kontaktpersoner inom ett tre närpolisområden, som socialtjänsten tar kontakt med i frågor gällande hemlösa personer.

Något liknande skulle kunna finnas inom de lokala brottsofferjourerna, dvs. en kontaktperson som myndigheter och föreningar kan ta kontakt med för att få information hur man ska gå till väga i de enskilda fallen.

Denna förstärkta samverkan inklusive kompetensutbytet kan och bör samordnas av socialtjänsten. En fråga som inte är berörd i ärendet, är vad som kan göras för att hemlösa i mindre grad utsätts för brott. Även denna fråga kan tas upp i exempelvis kunskapsutbytet mellan de olika aktörerna.

Förvaltningens ståndpunkt är det bör utvecklas ett förstärkt stöd till hemlösa som varit utsatta för brott, dock inom befintliga verksamheter. Idag finns tillräckligt många aktörer som möter hemlösa och därmed finns redan en hög kompetens inom området. Däremot behövs en förbättrad samverkan mellan aktörerna, samt kompetensutveckling bland de som möter hemlösa brottsoffer.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 5 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att motionärerna belyser en viktig fråga om hemlösa utsatta situation och den ökade risken för dem att bli utsatta för brott. Hemlösa har som andra rätt att söka stöd för sina behov via socialtjänsten i Stockholm, genom sin stadsdelsnämnd eller på enheten för hemlösa inom socialtjänstnämnden. Detta gäller även om de önskar stöd för att anmäla ett brott. Hemlösa kan också via personal där de bor (härbergen, stöd- eller omvårdnadsboenden), uppsökarenheten och medborgarkontoret för hemlösa få stöd för att bland annat polisanmäla brott. Hemlösa kan också via sina kontakter med sjukvården, i första hand Hållpunkt och S:t Göranssteamet, söka stöd och hjälp.

Inom frivilligsidan finns fem lokala brottsofferjourer i Stockholms stad; Farsta, Skärholmen, Spånga-Kista, Stockholms innerstad och Västerort, vilka samtliga stöds ekonomiskt av staden.

Stadsledningskontoret anser att ett förstärkt stöd till hemlösa som varit utsatta för brott bör utvecklas inom befintliga verksamheter. Idag finns många aktörer som möter hemlösa och därmed finns också en hög kompetens inom området. Det behövs inte fler aktörer, däremot behövs en förbättrad samverkan mellan aktörerna samt en kompetensutveckling bland de som möter hemlösa brottsoffer. Denna förstärkta samverkan inklusive kompetensutbyte kan och bör samordnas av socialtjänstnämnden. Stadsledningskontoret bedömer att ansvaret för samordning inryms i socialtjänstnämndens uppdrag i budget 2008 och att någon extra budgettilldelning därmed inte ska ske.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 april att återropa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Magnus Dannqvist, Lennart Pöppel, Mervi Mäkinen Andersson och Sonja Mogert (alla s), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Rosa Lundmark (v) och Jonas Eklund (mp), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 mars 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar uppfattningen att gruppen hemlösa är en mycket utsatt grupp och socialtjänsten erbjuder därför denna grupp vård, behandling, boende och skydd i olika former. Målet är att hjälpa de varaktigt bostadslösa så att de kan återgå till ett normalt liv med bostad och arbete.

Staden har ett medborgarkontor, Grimman, för hemlösa som ligger på Maria Prästgårdsgata 34 A. Medborgarkontoret ligger i akutboendet Grimmans lokaler och där finns möjlighet att få olika former av samhällsinformation, rådgivning och hjälp att kontakta socialtjänsten eller andra myndigheter. De hemlösa kan även få hjälp att överklaga myndighetsbeslut. Även en läkarmottagning för hemlösa ligger i närheten.

I motionen anges att en brottsofferjour borde vara ambulerande och bestå av ett kontor och en bil som kan köra ut och ta upp anmälningar och ge stöd till dem som utsätts för brott av olika slag. Uppsökarenheten för vuxna sitter nästgårds till medborgarkontoret Grimman och vänder sig till missbrukare, psykiskt sjuka, hemlösa och andra socialt utsatta vuxna som vistas i Stockholm. Uppsökarna rör sig i de områden där utsatta personer vistas varför dessa borde kunna vara en länk mellan den brottsut-satte hemlöse och medborgarkontoret.

I Enskede-Årsta-Vantör finns två uppsökare som lokalt arbetar med att söka upp bostadslösa/hemlösa och erbjuda och länka dessa till olika typer av stöd och hjälp.

Förvaltningen anser att förekomsten av såväl ett centralt beläget medborgarkontor som en uppsökarenhet för hemlösa samt lokala insatser väl tillgodoser det behov som avses i motionen.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 april 2008 att godkänna och överlämna tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Marion Sundqvist (mp) och Berit Bornecrantz Dias (v), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 april 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i att hemlösa personer lever ett utsatt liv, riskerar att fara illa och har behov av stöd och hjälp i olika situationer. Förvaltningens bedömning är att hemlösa personer i staden bör kunna få föreslaget bistånd via idag redan befintliga verksamheter, t.ex. socialtjänstförvaltningens enhet för hemlösa, samt de ambulerande uppsökare som arbetar inom staden (se även

www.stockholm.se/socialtjanstforvaltningen).

Uppsökarenheten för vuxna vänder sig till missbrukare, psykiskt sjuka personer, hemlösa och andra socialt utsatta vuxna som vistas i Stockholms stad. Att ha en ambulera brottsofferjour förefaller inte vara ett effektivt resursutnyttjande, när det finns verksamheter i staden som dagligen arbetar med hemlösa personer.

Exempelvis finns Grimmans medborgarkontor i Akutboendet Grimman på Maria Prästgårdsgata, där det finns möjlighet att få samhällsinformation, hjälp i sociala frågor och stöd i att kontakta socialtjänsten och andra myndigheter. Inom Östermalms stadsdelsförvaltning finns Bryggan Östermalm, som kan vara behjälplig med insatser för brottsutsatta hemlösa personer. Bryggan Östermalm är en dagverksamhet för hemlösa. Där erbjuds bl.a. mat, möjlighet att byta/tvätta kläder, duscha, vila och få råd och stöd i vardagen. Verksamheten är lokaliserad på Roslagstullsbacken 10 och drivs av Convictus; en ideell förening som ger stöd till bl.a. hemlösa. Medverkar gör även volontärer från de tre församlingarna på Östermalm, Frälsningsarmén och föreningen Gula Änglarna. Gula Änglarna i Oscars församling, är en från församlingen fristående lekmanaförening, som bedriver verksamhet bland hemlösa.

Förvaltningen har även två egna uppsökare/socialsekreterare vid Vuxenenheten och Socialpsykiatriska enheten, som arbetar med att förebygga att personer blir hemlösa. Uppsökarna tar kontakt med personer som anmäls till förvaltningen via hyresvärdar, anhöriga, polisen m.fl. och som riskerar att sägas upp från sin bostad eller avhyssas. Uppsökarna arbetar på frivillig väg och kan erbjuda exempelvis stöd- och rådgivning, missbruksbehandling och olika former av boenden.

RESERVATIONER M.M.

Socialtjänstnämnden

Reservation anfördes av Karin Rågsjö (v) och ledamöterna Abdo Goriya m.fl. (s) enligt följande

1. Socialtjänstnämnden beslutar att implementeringen av de förslag som föreslås under "förvaltningens synpunkter" inleds under verksamhetsåret 2008.
2. Socialtjänstnämnden framför därutöver följande.

Vi välkomnar förvaltningens förslag om att öka samverkan mellan de aktörer som idag finns inom hemlöshetsarbetet. Vi anser liksom förvaltningen att det redan idag finns en stor kompetens inom det här området, men att problemet snarare har varit att ett samarbete inte har funnits mellan alla parter.

Det är viktigt att förvaltningen fattar faktiska beslut om de förslag som de lägger fram under "förvaltningens synpunkter" och inte nöjer sig med att dessa kvarstår som just förslag. Förslagen är bra och vi ser gärna att de verkställs under den här mandatperioden.

Bland annat föreslår förvaltningen ett kompetensutbyte mellan aktörerna, där de lokala brottsofferjourerna utbildar socialtjänsten, landstinget och andra frivilligorganisationer inom sitt kunskapsområde. Detta förslag är ett steg i rätt riktning i att förbättra arbetet gentemot de hemlösa. Vi ser fram emot en uppföljning av samtliga förslag.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Magnus Dannqvist, Lennart Pöppel, Mervi Mäkinen Andersson och Sonja Mogert (alla s) enligt följande

att lämna remissen utan eget ställningstagande.

Reservation anfördes av Rosa Lundmark (v) och Jonas Eklund (mp) enligt följande

1. Nämnden föreslår att kommunfullmäktige beslutar att genomföra en sådan satsning som socialtjänstförvaltningen föreslår i sitt tjänsteutlåtande i ärendet, daterat 2008-03-31.
2. Därutöver anför följande.

Motionen tar upp en angelägen fråga. Stockholm har ett antal offentliga instanser och flera föreningar som ger vård, behandling, stöd och hjälp åt hemlösa människor. Trots att hemlösa är en mycket brottsutsatt grupp har ingen ett särskilt ansvar för att hemlösa som utsätts för brott får det särskilda stöd som de kan behöva. Socialtjänst-

förvaltningen påpekar i sitt tjänsteutlåtande i ärendet att kommunen enligt socialtjänstlagen ska verka för att brottsoffer ska få stöd och hjälp. Lagen gäller förstås även hemlösa som utsatts för brott.

Vi tillstyrker den arbetsmodell som socialtjänstförvaltningen föreslår, nämligen att det inom befintliga verksamheter för hemlösa utvecklas ett särskilt stöd för dem som varit utsatta för brott. Detta förutsätter en kompetensförstärkning och ett gott samarbete med polisen, landstinget, brottsofferjourerna med flera inblandade. Socialtjänsten bör ansvara för att samordna samverkan och kompetensutbyte mellan de olika aktörerna.

Vi föreslår att kommunfullmäktige inte anser motionen besvarad eller liknande, utan i stället beslutar att en sådan satsning som socialtjänstförvaltningen har skissat på verkligen ska genomföras.”

Östermalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Marion Sundqvist (mp) och Berit Bornecrantz Dias (v) enligt följande

Vi vet att våldsbrotten ökar. 1985 anmäldes till polisen 602 misshandelsfall per 100 000 invånare och 2007 hade siffran stigit till 957. Man räknar också med ett stort mörkertal. Antalet hemlösa ökar stadigt. Inte minst bostadssituationen, med stigande hyror och omläggning till bostadsrätter, är orsak till detta. Vi tycker att den föreslagna uppsökande brottsofferjouren skulle utgöra ett viktigt bidrag för att uppnå större trygghet för de bostadslösa.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2007:39

2007:39

**Motion av Stefan Nilsson och Mats Lindqvist (båda mp)
om brottsofferjour för hemlösa**

Dnr 325-4787/2007

Att leva som hemlös innebär för många mer än en kamp för att hitta någonstans att sova. Hemlösa lever ofta ett hårt och utsatt liv också på andra sätt; bl. a. är risken för att utsättas för våld och andra kränkningar stor. Just problemen med fysiska kränkningar som många hemlösa utsätts för glöms lätt bort i den allmänna diskussionen.

Många hemlösa har dåliga erfarenheter av polisen och vakter, är i en extra utsatt social position och har därför ofta inte förtroende för, eller ork, att vända sig till polisen. En särskild brottsofferjour inriktad mot hemlösa skulle kraftigt underlätta för hemlösa att få en snabb myndighetskontakt. En sådan brottsofferjour borde vara ambulerande; bestående av ett kontor och en bil som kan köra ut och ta upp anmälningar och ge stöd till den som utsatts för brott.

En annan fördel med en sådan brottsofferjour är att den automatiskt skulle utveckla en speciell kunskap om hemlösas situation. En sammanställning av de anmälningar som kommit in efter en tid skulle bli en utmärkt källa till kunskap om hur man kan förbättra situationen för hemlösa.

Mot denna bakgrund yrkar vi

att fullmäktige beslutar att Stockholms stad ska starta en brottsofferjour för hemlösa.

Stockholm den 26 november 2007

Stefan Nilsson

Mats Lindqvist